

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Abolitionisten kunnen met de beschrijving aantonen dat slavernij wreed is / mensen hun rechten ontnemt / slaafgemaakten overlevert aan hun eigenaars 1
- omdat Pieter Groen schrijft dat (een van de volgende): 1
  - sommige slaafgemaakten liever hun kinderen doden dan ze onvrij te laten opgroeien.
  - hij de slaafgemaakten aan vreselijke straffen zou willen onderwerpen.
- Pieter Groen wil zijn familie niet bekritisieren / is (als zoon van een Amsterdamse koopman) voorstander van slavernij, zodat hij de schuld voor het lage kindertal/van het weglopen bij de slaafgemaakten zelf legt / geen misstanden noemt die worden veroorzaakt door de eigenaren van de plantages / geen oog heeft voor de positie van de slaafgemaakten (zodat hij een eenzijdig beeld weergeeft) 2

Opmerking

Alleen als in het antwoord op de eerste deelvraag een juiste boodschap wordt genoemd, wordt 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.

Moderne tijd

---

12 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Het verbod paste bij de doelstelling om de (volgens de Britten superieure) Britse cultuur / Britse wetgeving op te leggen (waarbij *sati* werd gezien als een gebruik dat in strijd was met de Britse cultuur/wet) 1
- De Britten wilden voorkomen dat er tegenstand/opstand zou ontstaan in de kolonie als reactie op het (te veel) verbieden van Indiase religieuze gebruiken 1

13 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Coronel wilde met zijn publicatie bereiken dat het gemeentebestuur van Amsterdam (dat zich tot dan toe afzijdig hield / geen sociale regelingen aannam) maatregelen zou nemen om de levensomstandigheden van arbeiders in Amsterdam te verbeteren 1
- wat aansloot bij de 'discussies over de sociale kwestie' 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

- Tjeerd Stienstra gaat uit van het socialistische standpunt dat de arbeiders worden uitgebuit / dat de slechte (woon)situatie van de arbeiders veroorzaakt is door de (kapitalistische) werkgevers / dat de arbeiders gezamenlijk moeten optreden 1
- door (een van de volgende): 1
  - het verschil te beschrijven tussen de krotten van de arbeiders en de paleizen waarin de machtigen leven.
  - de dwang te benoemen die de machtigen de arbeiders opleggen.
  - de oproep 'Proletariërs aller landen verenigt u'.
- De toespraak maakt arbeiders zich ervan bewust dat zij zelf kunnen strijden voor hun rechten / dat zij zich moeten gaan verenigen 1
- Door de voortschrijdende democratisering krijgen arbeiders stemrecht, zodat zij op partijen kunnen stemmen die zich inzetten voor de rechten van arbeiders 1

Opmerking

Alleen als in het antwoord op de eerste deelvraag een juist socialistisch standpunt van Tjeerd Stienstra wordt genoemd, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de bron.

15 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Door uitvindingen als de *Radio Music Box* kon propaganda worden verspreid bij de burgers thuis / konden burgers in groten getale worden bereikt, waardoor alle burgers in aanraking kwamen met dezelfde ideologie/ideeën (waardoor massaorganisaties konden ontstaan).

Opmerking

Alleen als in het antwoord wordt ingegaan op de wijze waarop de informatievoorziening via de radio leidde tot het ontstaan van de massaorganisaties, worden scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Volgens Strube zullen de verkiezingen niet eerlijk verlopen / wordt de uitslag door de nationaalsocialisten afgedwongen 1
- wat blijkt uit (een van de volgende): 1
  - de mannen in uniform die bij de ingang staan.
  - de nationaalsocialist die meekijkt over de schouder van de stemmer.
  - de nationaalsocialist die bepaalt of de kiezer binnenkomt.
  - het draaihek in de vorm van een hakenkruis.
- Volgens Strube zal de democratie verdwijnen 1
- wat blijkt uit (een van de volgende): 1
  - het feit dat de stemgerechtigde bij een guillotine moet stemmen.
  - de tekst op het bord met "wie niet voor ons is, is tegen ons".

Opmerkingen

- *Alleen als een juiste verwachting van Strube wordt weergegeven over (bij de eerste deelvraag) het verloop van de verkiezingen en (bij de tweede deelvraag) de toekomst van de democratie, wordt telkens 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.*
- *Als bij beide deelvragen dezelfde verwijzing naar de bron wordt genoemd, wordt alleen aan de eerste verwijzing 1 scorepunt toegekend.*

17 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De publicatie past bij het in praktijk brengen van het nationaalsocialisme, omdat de Duitse bezetter bepaalt wat de pers moet drukken / de kranten gebruikt om propaganda te bedrijven 1
- Met de publicatie wil de Duitse bezetter overbrengen dat de Nederlandse bevolking de Britten niet moet vertrouwen, omdat ze woningen van burgers verwoesten / de koningin niet moeten vertrouwen, omdat zij bijdraagt aan de verwoesting van Nederland, waardoor de Nederlandse bevolk het Duitse gezag makkelijker zou accepteren / net als de Duitsers de Britten/koningin Wilhelmina als de vijand zou zien 2

Opmerking

Alleen als bij de tweede deelvraag het antwoord een combinatie bevat van de boodschap die de publicatie moet overbrengen en de bijdrage daarvan aan de acceptatie van de Duitse bezetting van Nederland, worden scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken dat in de periode na:

- mei 1945 *Heimatvertriebenen* uit de oostelijke voormalig Duitse gebieden / Duitse burgers op de vlucht voor de Russische troepen naar het westen van Duitsland kwamen 1
- augustus 1961 veel minder Oost-Duitsers naar West-Duitsland konden trekken door de bouw van de Berlijnse Muur / door het aanscherpen van de controle op de grens tussen Oost-Duitsland en West-Duitsland 1
- juni 1989 veel Oost-Duitsers naar het westen trokken nadat enkele Oost-Europese landen (in de zomer) hun grenzen hadden opengesteld / (in november) de Muur was gevallen 1

19 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

5, 2, 6, 1, 3, 4

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

20 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Togliatti zegt dat Italië door toetreding tot de NAVO / tot een bondgenootschap van westerse landen gevaar loopt, omdat het daardoor een doelwit wordt voor (de bommen van) de Sovjet-Unie/het Oostblok, wat past bij 'de verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog'.

Opmerking

Als in het antwoord alleen een passend kenmerkend aspect wordt genoemd zonder uitleg over het protest van Togliatti, worden geen scorepunten toegekend.

21 maximumscore 2

De juiste combinaties zijn:

a - 5, b - 2, c - 4, d - 1

- indien vier combinaties juist 2
- indien drie combinaties juist 1
- Indien minder dan drie combinaties juist 0

Vraag	Antwoord	Scores
22	<p>maximumscore 2</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jongeling wil waarschuwen voor de ontkerkelijking/secularisering in Nederland (die wordt veroorzaakt door Amerikaanse invloeden) 1 • door te zeggen dat (een van de volgende): 1 <ul style="list-style-type: none"> – Amerika een haard van geestelijke besmetting is. – vanuit Amerika de bacillen van het bederf worden overgedragen. – Amerikaanse films slecht zijn voor de normen in Nederland. 	
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Alleen als in het antwoord wordt ingegaan op de ontkerkelijking/secularisering, wordt 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.</i></p>	
23	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De werving van gastarbeiders werd in 1973 beperkt, omdat er door de economische crisis / door de oliecrisis geen krapte meer was op de arbeidsmarkt 1 • Door het recht op gezinshereniging steeg het aantal Marokkaanse en Turkse immigranten (omdat vrouwen en kinderen naar Nederland kwamen) 1 	
24	<p>maximumscore 4</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <p>De uitspraken passen bij de uitgangspunten van de kraakbeweging:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat de woningnood moet worden opgelost 1 • omdat ze zeggen dat ze het ondenkbaar vinden dat er huizen worden afgebroken voor een parkeergarage 1 • dat er gestreden mag worden om het doel te behalen / dat er verzet tegen de autoriteiten mag plaatsvinden (ook met geweld) 1 • omdat ze zeggen dat ze (een van de volgende): 1 <ul style="list-style-type: none"> – de confrontatie echt aan wilden gaan. – barricades/verdedigingslinies aanleggen. 	
	<p><i>Opmerkingen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Alleen als het antwoord een juiste uitleg bevat over de uitgangspunten van de krakers, wordt telkens 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de bron.</i> – <i>Als bij beide standpunten dezelfde verwijzing naar de bron wordt genoemd, wordt alleen aan de eerste verwijzing 1 scorepunt toegekend.</i> 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Mensen in Nizjni Tagil leverden openlijke kritiek op de vervuiling van hun stad / op de economie van de Sovjet-Unie waarbij met oude (vieze) kolenovens werd gewerkt, waaruit blijkt dat de doelstelling dat er meer openheid in de Sovjet-Unie mogelijk moest zijn / dat kritiek op maatschappelijke en economische misstanden mogelijk moest zijn (door de invoering van de glasnost), was behaald.

Opmerkingen

- *Als in het antwoord alleen het begrip glasnost wordt genoemd zonder uitleg, worden geen scorepunten toegekend.*
- *Als het antwoord ingaat op de perestrojka, worden geen scorepunten toegekend (omdat uit het protest blijkt dat de doelstelling daarvan nog niet was behaald).*

26 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken dat:

- de foto 'de toenemende westerse welvaart die vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw aanleiding gaf tot ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen' kan illustreren 1
- omdat de foto een beurs toont waarop de nieuwste modellen bromfiets worden getoond / waar mensen kunnen komen kijken naar luxeproducten die ze zich kunnen veroorloven, wat de toenemende welvaart illustreert 1
- omdat de foto een bedrijfsleidster toont van een bromfietsenzaak, wat de sociaal-culturele verandering illustreert dat vrouwen buitenshuis aan het werk gaan / vrouwen een leidinggevende functie kunnen krijgen 1

Opmerking

Alleen als bij de tweede deelvraag een deel van het kenmerkend aspect op een juiste manier wordt verbonden met de bron, wordt telkens 1 scorepunt toegekend.